

En kommentar fra *Kritisk Debat*

Xi Jinpings Nye Magtposition

Skrevet af: **Peer Møller Christensen** | Offentliggjort: 19. marts 2018

I lørdags blev Xi Jinping valgt til Kinas præsident for en ny femårig periode, og det behøver ikke blive hans sidste. Nogle dage tidligere havde Kinas parlament, Den Nationale Folkekongres, nemlig vedtaget en forfatningsændring, der gør det muligt for Xi at blive siddende som Kinas leder, så længe han lever.

Xi Jinping er både generalsekretær for det kinesiske kommunistparti og Kinas præsident. Han blev første gang valgt til generalsekretær i 2012, og i november sidste år blev han på Kommunistpartiets 19. kongres genvalgt til denne post for de følgende fem år. Ifølge den praksis, som har været gældende indenfor kommunistpartiet siden 1980'erne, burde den indeværende periode blive hans sidste som generalsekretær. Hans efterfølger skulle derfor på partikongressen være valgt til kommunistpartiets øverste ledelse, politbureauets stående udvalg. Ingen af de nye medlemmer ville imidlertid kunne afløse ham i 2022, fordi de til den tid alle efter de gældende alderskriterier vil være for gamle. Det fik mange til at spå, at Xi Jinping ville fortsætte på posten som generalsekretær efter 2022. Kommunistpartiets statutter udelukker ikke, at generalsekretæren bliver siddende på posten ud over to valgperioder.

Anderledes med posten som landets præsident. Den kinesiske forfatning fra 1982 indeholder en passus om, at en præsident kun kan sidde på posten i to valgperioder. For få dage siden vedtog de delegerede på Den Nationale Folkekongres imidlertid at sløjfe denne passus, så der ikke længere er nogen begrænsninger på, hvor længe Kinas præsident kan sidde på posten.

Døren er dermed åbnet for, at Xi Jinping kan fortsætte efter 2022 både som leder af det kinesiske kommunistparti og som landets præsident.

På Den Nationale Folkekongres samles hvert femte år delegerede fra lokale folkekongresser rundt om i Kina. Hvor partikongressen kun repræsenterer de 6-7% af den kinesiske befolkning som er medlemmer af kommunistpartiet, har hele den kinesiske befolkning ret til at stemme til de lokale folkekongresser, som så siden vælger sine delegerede til Den Nationale Folkekongres - Kinas formelt set lovgivende forsamling, som også vælger landets præsident og regering. Selv om alle kinesere har stemmeret til de lokale folkekongresser, er det svært at blive opstillet som kandidat til valgene, fordi de lokale valgkomiteer, som styres af kommunistpartiets lokale organisation, er utilbøjelige til at godkende kandidater, som ikke er medlemmer af kommunistpartiet. Der har dog i de senere år rundt omkring i Kina været opstillet såkaldte "uafhængige kandidater", dvs. kandidater, som ikke er medlemmer af kommunistpartiet.

Ingen af de næsten 3000 delegerede på Den Nationale Folkekongres stemte imod valget af Xi Jinping som præsident, og kun to stemte imod ændringen af forfatningen. Magtforholdet mellem kommunistpartiet og den lovgivende forsamling fremgår af det faktum, at forslaget til forfatningsændringen uden offentlig diskussion var blevet vedtaget på et møde i kommunistpartiets centralkomite få uger før samlingen i Den Nationale Folkekongres startede.

Xi Jinping kan nu blive siddende som Kinas leder på livstid, og dette vil helt sikkert styrke de autoritære træk i det kinesiske politiske system.

Det er der delte meninger om i Vesten. Donald Trump var hurtig til at udtale, at det der med

livsvarige præsidenter måske var noget, man skulle overveje i USA. Allerede i 2009 skrev en af New York Times fremtrædende kommentatorer, Thomas L. Friedman, at det autoritære kinesiske etpartistyre var bedre egnet til at løse det moderne samfunds problemer end det amerikanske demokratiske system. Mange i Vesten opfatter det autoritære kinesiske system som mere effektivt i forhold til at løse lokale miljøproblemer og globale klimaproblemer end det vestlige liberale demokrati, oftest med USA som eksempel. Frygten går på at effektiviteten i det kinesiske system vil gøre autoritære systemer mere tiltrækkende for politikere og befolkninger rundt omkring i verden og dermed udfordre det vestlige demokrati.

Der er imidlertid her tale om en forfejlet sammenligning. Det kinesiske system, er i bund og grund et oligarkisk kapitalistisk system, som styres af et eliteparti som kalder sig selv kommunistisk. Alternativet til denne form for autoritært oligarki er ikke det amerikanske oligarkiske system, hvor de politiske beslutningstagere er afhængige af pengestærke kapitalgrupper. Det er sikkert nemmere i Kina at gennemføre og håndhæve en stram våbenlov end i USA, hvor politikerne er afhængige af kampagnebidrag fra rige våbenproducenter, men det reelle alternativ til det autoritære kinesiske styre er et virkeligt demokrati, som nødvendigvis må være socialistisk.

Den kinesiske ledelse påstår selv, at det kinesiske samfund er socialistisk, og en af de nye ændringer af forfatningen understreger at kommunistpartiets ledelse af samfundet er forudsætningen for udvikling af "socialisme med kinesiske kendetegn".

Det er under alle omstændigheder sikkert, at kommunistpartiets dominerende rolle i det kinesiske samfund vil blive styrket og, som der står i forfatningen, skal partiet udvide sin dominans til alle aspekter af samfundet.

Deng Xiaoping plæderede i 1990'erne for en adskillelse mellem stat og parti. Statsapparatet burde have større selvstændighed i forhold til kommunistpartiet. Under Xi Jinpings ledelse er der sket det modsatte. Partiet har fået større og større indflydelse på statsapparatet. Ministrene i stort set alle kinesiske ministerier er samtidig formand for ministeriets partikomite, og dermed snævert kontrolleret af partiets centrale organer. Det samme gælder de tilbageværende mægtige statsvirksomheder, hvor direktør eller bestyrelsesformand også typisk er formand for den lokale partikomite.

Toppen i det kommunistparti, som under Xi Jinping bliver stærkere og stærkere, er i virkeligheden en lille selvsupplerende privilegeret politisk/økonomisk elite, som kun udgør en mindre del af de 6-7% af befolkningen, som er medlemmer af kommunistpartiet. Mange højtstående partifunktionærer og de dele af det kinesiske erhvervsliv, der er snævert knyttet til partiet, har opnået deres positioner gennem nepotisme og korrupsion. Xi Jinping selv er søn af en tidligere vice-premierminister, og hans datter har studeret på det dyre Harvard Universitet i USA.

På mange måder minder Xi Jinpings visioner om den kinesiske stats genrejsning til fortidig storhed, "Den Kinesiske Drøm", om Donald Trumps slogan "Make America Great Again", som også handler om at genoplive "Den Amerikanske Drøm".

Hvordan det vil gå med virkeliggørelsen af Xi Jinpings drøm afhænger af, om den brede kinesiske arbejderklasse vil acceptere centraliseringen af den allerede i høj grad eksklusive koncentration af magt inden for kommunistpartiet, eller om man vil kræve en tilbagevenden til socialismen, men denne gang med et virkeligt demokrati. Desuden afhænger det af, hvordan modsætningerne inden for det kinesiske erhvervsliv mellem de "uafhængige kapitalister" og "partistatskapitalisterne" vil udvikle sig.